

URDHËR
Nr. 163, datë 20.7.2026

**PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË URDHRIN NR. 143, DATË 18.7.2022,
“PËR MIRATIMIN E RREGULLORES MBI RREGULLAT DHE PROCEDURAT PËR
OPERIMIN E AVIONËVE PA PILOT”¹**

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës; të pikës 3, të nenit 50, të ligjit nr. 96/2020, “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë” dhe në përputhje me vendimin nr. 1095, datë 24.12.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar,

URDHËROJ:

I. Në urdhrin nr. 143, datë 18.7.2022, “Për miratimin e rregullores mbi rregullat dhe procedurat për operimin e avionëve pa pilotë”, të bëhen këto ndryshime:

1. Titulli i urdhrit “Për miratimin e rregullores mbi rregullat dhe procedurat për operimin e avionëve pa pilotë” zëvendësohet me “Për miratimin e rregullores mbi rregullat dhe procedurat për operimin e sistemeve të avionëve pa pilot”;

2. Pas pikës 2 shtohet pika 3 me këtë përmbajtje:

“3. Në datën e anëtarësimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian, ky urdhër shfuqizohet”.

II. Në rregulloren bashkëlidhur urdhrit bëhen shtesat dhe ndryshimet sipas tekstit bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.

III. Ngarkohet Autoriteti i Aviacionit Civil për ndjekjen dhe zbatimin e këtij urdhri.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË
Enea Karakaçi

Në rregulloren e miratuar me urdhrin nr. 143, datë 18.7.2022, “Për miratimin e rregullores mbi rregullat dhe procedurat për operimin e avionëve pa pilotë”, bëhen shtesat dhe ndryshimet si më poshtë vijon:

1. Titulli i rregullores zëvendësohet me tekstin e mëposhtëm:

“Rregullore mbi rregullat dhe procedurat për operimin e sistemeve të avionëve pa pilot”.

2. Neni 2 ndryshohet, si më poshtë:

i. paragrafi i parë zëvendësohet me sa vijon:

“Për qëllimet e kësaj rregulloreje, zbatohen përkufizimet e mëposhtme:”;

ii. pika 1 zëvendësohet me sa vijon:

“1. **“Sistem i avionit pa pilot (UAS)”** (*unmanned aircraft system*), do të thotë një avion pa pilot, siç përcaktohet në nenin 3(2), të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020, “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar dhe njësia e tij e kontrollit dhe monitorimit;”;

iii. pikat 26 dhe 27 zëvendësohen me sa vijon:

¹ Ky urdhër përaftron pjesërisht Rregulloren Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 2024/1110, të datës 10 prill 2024, që ndryshon Rregulloren (BE) nr. 748/2012, sa i përket vlefshmërisë fillestare të sistemeve ajrore pa pilot që i nënshtrohen certifikimit dhe Rregulloren Zbatuese (BE) 2019/947, në lidhje me rregullat dhe procedurat për operimin e mjeteve ajrore pa pilot. Numri CELEX 32024R1110, botuar në Fletoren Zyrtare të BE-së L, 2024/1110, datë 23.5.2024.

“26. “**Njësia e kontrollit dhe monitorimit (CMU)**” (*control and monitoring unit*), është pajisja ose sistemi i pajisjeve për të kontrolluar dhe monitoruar avionin pa pilot nga distanca, siç përcaktohet në nenin 3(17), të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020, “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar;

27. “**Lidhja C2**” është lidhja e të dhënave ndërmjet avionit pa pilot (UA) dhe CMU-së, me qëllim menaxhimin e fluturimit;”;

iv. shtohet pika 36. si më poshtë:

“36. “**Komponent i UAS-së**” do të thotë çdo motor, helikë ose pjesë e UA-së, ose çdo element i njësisë së kontrollit dhe monitorimit (CMU);”.

3. Në nenin 7, shtohet një paragraf i ri “2a”, si më poshtë:

“2a. Operatori i një UAS-je që plotëson kushtet e specifikuar në pikën 1(d), të nenit 19, të urdhrit nr. 114, datë 6.6.2022, “Për miratimin e rregullores për sistemet e avionëve pa pilot dhe operatorët e sistemeve të avionëve pa pilot”, duhet të marrë certifikatat e mëposhtme:

i. një certifikatë të vlefshmërisë ajrore ose një certifikatë të kufizuar të vlefshmërisë ajrore të lëshuar në përputhje me nënpjesën H, të aneksit I (pjesa 21), të urdhrit nr. 57, datë 13.3.2024, “Për miratimin e rregullores për përcaktimin e rregullave zbatuese të vlefshmërisë ajrore dhe të certifikimit mjedisor ose deklaratën e përputhshmërisë së avionit dhe produkteve të lidhura me to, pjesëve dhe pajisjeve, si dhe kërkesat e aftësisë së organizatave të projektimit dhe prodhimit”;

ii. një certifikatë zhurme, të lëshuar në përputhje me nënpjesën I, të aneksit I (pjesa 21), të urdhrit nr. 57, datë 13.3.2024, “Për miratimin e rregullores për përcaktimin e rregullave zbatuese të vlefshmërisë ajrore dhe të certifikimit mjedisor ose deklaratën e përputhshmërisë së avionit dhe produkteve të lidhura me to, pjesëve dhe pajisjeve, si dhe kërkesat e aftësisë së organizatave të projektimit dhe prodhimit”, kur UA-ja i nënshtrohet kërkesave për mbrojtjen e mjedisit të përcaktuara në pikën 21.B.85 të të njëjtit urdhër.”.

4. Neni 12 ndryshohet si më poshtë:

i. paragrafi 2 zëvendësohet me sa vijon:

“2. AAC-ja jep një autorizim operacional kur:

a) vlerësimi i kryer në përputhje me paragrafin 1 arrin në përfundimin, se:

i. objektivat e sigurisë në operim (*safety*) marrin parasysh risqet e operimit;

ii. kombinimi i masave zbutëse që lidhen me kushtet operationale për kryerjen e operimit, kompetencën e personelit të përfshirë dhe karakteristikat teknike të avionit pa pilot, janë të përshtatshme dhe mjaftueshëm të qëndrueshme për ta mbajtur operimin të sigurt, në raport me rreziqet në tokë dhe ajër të identifikuar;

b) për UAS-të që janë certifikuar ose do të certifikohen në përputhje me nenin 19, pika 1(d), e urdhrit nr. 114, datë 6.6.2022, “Për miratimin e rregullores për sistemet e avionëve pa pilot dhe operatorët e sistemeve të avionëve pa pilot”, UAS-të kanë:

i. një certifikatë të vlefshme të vlefshmërisë ajrore ose një certifikatë të kufizuar të vlefshmërisë ajrore dhe, nëse UA-ja i nënshtrohet kërkesave të mbrojtjes mjedisore të përcaktuara në pikën 21.B.85, të urdhrit nr. 57, datë 13.3.2024, “Për miratimin e rregullores për përcaktimin e rregullave zbatuese të vlefshmërisë ajrore dhe të certifikimit mjedisor ose deklaratën e përputhshmërisë së avionit dhe produkteve të lidhura me to, pjesëve dhe pajisjeve, si dhe kërkesat e aftësisë së organizatave të projektimit dhe prodhimit”, një certifikatë të vlefshme zhurme; ose

ii. nëse UA-ja nuk i plotëson, ose nuk është provuar se i plotëson, kërkesat e zbatueshme të vlefshmërisë ajrore, kushtet e fluturimit të miratuara sipas nënpjesës P, të aneksit I (pjesa 21), të urdhrit nr. 57, datë 13.3.2024, “Për miratimin e rregullores për përcaktimin e rregullave zbatuese të vlefshmërisë ajrore dhe të certifikimit mjedisor ose deklaratën e përputhshmërisë së avionit dhe produkteve të lidhura me to, pjesëve dhe pajisjeve, si dhe kërkesat e aftësisë së organizatave të projektimit dhe prodhimit”;

c) operatori i UAS-së i paraqet AAC-së një deklaratë që konfirmon se operimi i synuar përputhet me çdo rregull të zbatueshëm të Republikës së Shqipërisë, veçanërisht në lidhje me privatësinë, mbrojtjen e të dhënave, përgjegjësinë, siguracionin, sigurinë (*security*) dhe mbrojtjen e mjedisit.”;

ii. në paragrafin 4, shkronja “c”, shtohen pikat e mëposhtme “vii” dhe “viii”:

“vii. certifikata e vlefshmërisë ajrore ose certifikata e kufizuar e vlefshmërisë ajrore dhe certifikata e zhurmës, kur janë lëshuar certifikata të tilla;

viii. kushtet e fluturimit të miratuara në përputhje me urdhrin nr. 57, datë 13.3.2024, “Për miratimin e rregullores për përcaktimin e rregullave zbatuese të vlefshmërisë ajrore dhe të certifikimit mjedisor ose deklaratën e përputhshmërisë së avionit dhe produkteve të lidhura me to, pjesëve dhe pajisjeve, si dhe kërkesat e aftësisë së organizatave të projektimit dhe prodhimit”, ku UAS-ja përmbush kushtet e përcaktuara në nenin 19, pika 1(d), të urdhrin nr. 114, datë 6.6.2022, “Për miratimin e rregullores për sistemet e avionëve pa pilot dhe operatorët e sistemeve të avionëve pa pilot” dhe UA-ja nuk përmbush, ose nuk është provuar se përmbush, kërkesat përkatëse të vlefshmërisë ajrore.”.

5. Në nenin 19, shtohet paragrafi 6, si më poshtë:

“6. Pavarësisht urdhrin nr. 89, datë 5.5.2022, “Për miratimin e rregullores për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë”, operatori UAS i një avioni pa pilot, dizajni i të cilit është i certifikuar, duhet t’i raportojë mbajtësit të miratimit të projektimit të UAS-së ose të komponentit të UAS-së çdo ngjarje ose gjendje të lidhur me sigurinë në operim të UAS-së ose të komponentit të UAS-së të identifikuar nga organizata. Në veçanti, operatori i UAS-së duhet të raportojë çdo aksident ose incident serioz që përfshin UAS-në ose komponentin e UAS-së, i cili rrezikon ose, nëse nuk korrigjohet apo trajtohet siç duhet, mund të rrezikojë sigurinë në operim të UAS-së ose të çdo personi fizik apo juridik.”.

6. Aneksi “Operimet UAS në kategoritë ‘e hapur’ dhe ‘specifike’” ndryshohet, si më poshtë:

1. Në pjesën A (Operimet UAS në kategorinë e hapur), në nënseksionin UAS.OPEN.020, pika 4 “b” ndryshohet, si më poshtë:

“b) në rastin e një klase avionësh pa pilot C1, siç përcaktohet në pjesën 2 të aneksit të rregullores së miratuar me urdhrin e përbashkët nr. 114, datë 6.6.2022, ka përfunduar një kurs trajnimi *online*, i ndjekur nga përfundimi me sukses i një provimi *online* të njohurive teorike, të kryer nga AAC-ja ose nga një subjekt i njohur/përcaktuar nga AAC-ja ose shtetit anëtar të regjistrimit të operatorit UAS, sipas përcaktimeve të marrëveshjes shumëpalëshe, duke arritur të paktën 75% të pikëve totale. Provimi do të përfshijë 40 pyetje me zgjedhje të shumëfishta, të shpërndara në mënyrë të përshtatshme në të gjitha lëndët vijuese.”.

2. në pjesën B “Operimet UAS në kategorinë “specifike”, pika UAS.SPEC.100 zëvendësohet me sa vijon:

“UAS.SPEC.100 Përdorimi i pajisjeve të certifikuara dhe avionëve të certifikuar pa pilot

1. Kur operatori i UAS-së përdor një avion pa pilot për të cilin është lëshuar një certifikatë e vlefshmërisë ajrore ose një certifikatë e kufizuar e vlefshmërisë ajrore, operatori i UAS-së duhet të sigurojë që sistemi i avionit pa pilot të jetë në përputhje me “Rregulloren mbi rregullat e detajuara për vazhdueshmërinë e vlefshmërisë ajrore të sistemeve të certifikuara të avionëve pa pilot dhe komponentëve të tyre, si dhe mbi miratimin e organizatave dhe personelit të përfshirë në këto detyra”, që përafron Rregulloren e deleguar të Komisionit Evropian 2024/1107, kur të jetë e zbatueshme në legjislacionin e brendshëm.

2. Kur operatori i UAS-së përdor pajisje të certifikuara në një avion pa pilot, për të cilin nuk është lëshuar as certifikatë e vlefshmërisë ajrore dhe as certifikatë e kufizuar e vlefshmërisë ajrore, operatori i UAS-së duhet të kryejë të gjitha detyrat e mëposhtme:

i. të regjistrojë operimin ose kohën e shërbimit, në përputhje me udhëzimet ose procedurat e zbatueshme për pajisjen(t) e certifikuara;

ii. të ndjekë udhëzimet e përmendura në certifikatën e pajisjeve, dhe, gjithashtu, të përmbushë çdo direktivë të zbatueshme të vlefshmërisë ajrore të lëshuar nga EASA, e të pranuar dhe publikuar nga AAC-ja;

iii. të zbatojnë çdo masë të sigurisë në operim të vendosur nga AAC-ja në përputhje me nenin 19(4);

iv. të përdorë çdo informacion të rëndësishëm të detyrueshëm për sigurinë, të lëshuar nga EASA-ja, e të pranuar dhe publikuar nga AAC-ja.”.

3. Shtojca 1 ndryshohet si më poshtë:

a) në pikën UAS.STS-01.040 “Përgjegjësitë e pilotit në distancë”, pika 2/“f” zëvendësohet me sa vijon:

“f) nuk duhet t’ia dorëzojë kontrollin e avionit pa pilot një CMU-je tjetër;”;

b) në pikën UAS.STS-02.040 “Përgjegjësitë e pilotit në distancë”, pika 2/“e” zëvendësohet me sa vijon:

“e) nuk duhet t’ia dorëzojë kontrollin e avionit pa pilot një CMU-je tjetër;”.